

MOŽNÁ TÉMATA DISERTAČNÍCH PRACÍ S ANOTACEMI

Teorie vzdělávání v jazykovědné bohemistice:

PhDr. František Čajka, Ph.D.

1) Diachronní složka v současných českých mluvnicích jako didaktický problém

Práce bude vycházet z materiálu mluvnic (současné) češtiny, které vznikly po roce 1945. Pozornost bude věnována evidenci, resp. způsobu výkladu těch jazykových prvků, jejichž diachronní povaze nebývá v synchronních mluvnicích věnována dostatečná pozornost (zejm. v oblasti morfologického popisu češtiny). Sledována tak bude extenze (rozsah) a intenze (soustředěnost) výkladu příslušných témat ve vztahu ke zbylým částem textu mluvnic. Součástí práce bude systemizace v mluvnicích zpracovaných příslušných výkladů s diachronním východiskem (stanovení potenciálních míst výkladu /témat, tematických okruhů/) a návrh jejich nového zpracování. Cílem práce je poukázat na některá výkladově ochuzenější místa české synchronní gramatografie a ukázat možnosti řešení. Práce tak svojí povahou osciluje mezi synchronií a diachronií a ve svých jednotlivých projevech i v důsledcích obecné povahy přispěje ke snazší percepci popisu mluvnické stavby současné češtiny. (téma lze specifikovat po dohodě se studentem)

2) Diachronní složka v učebnicích ČJ pro ZŠ a SŠ jako didaktický problém

Práce bude vycházet z materiálu učebnic ČJ pro ZŠ a SŠ. Pozornost bude věnována evidenci diachronní tematiky, která je součástí výkladů v učebnicích ČJ pro ZŠ a SŠ. Sledována bude jak extenze (rozsah), tak i intenze (soustředěnost) výkladu příslušných témat ve vztahu ke zbylým výkladovým částem textu učebnic. Zároveň budou podrobeny analýze ty výklady, jejichž diachronní povaze nebývá obvykle věnována dostatečná pozornost (zejm. popis morfologie češtiny). Součástí práce bude poté systemizace příslušných výkladů s diachronním východiskem (stanovení potenciálních míst výkladu /témat, tematických okruhů/) a návrh jejich zpracování. Cílem synchronně-diachronní práce je tedy tematizace a návrh příslušných doplňujících výkladů, které by mohly v didaktické rovině pomoci ke snazší percepci učebního textu. (téma lze specifikovat po dohodě se studentem)

doc. Mgr. Patrik Mitter, Ph.D.

1) Místo slovenštiny v bohemistickém vzdělávání na všech stupních škol v ČR

Disertační práce zkoumá zastoupení, podíl a význam poznatků o slovenštině, slovenském národě, kultuře a prostředí pro vzdělávání v předmětu český jazyk na základních, středních i vysokých školách v ČR. Metodologie práce vychází z excerpcí učebnic českého jazyka pro

jednotlivé ročníky a stupně škol (příp. ze znalosti studijních plánů oborů vyučovaných vysokých školách), ze znalosti obsahu RVP (příp. individuálních ŠVP), dále ze zkoumání úrovně recepce slovenštiny u žáků českých základních, středních a vysokých škol a navrhuje možná řešení zastoupení uvedených poznatků pro školskou praxi.

2) Nauka o vlastních jménech a její využití (nejen) ve výuce českého jazyka

Disertační práce zkoumá zastoupení, podíl a význam učiva z oblasti nauky o vlastních jménech pro jazykové vyučování na základních a středních školách. Metodologie práce vychází z důkladné excerptce učebnic českého jazyka pro jednotlivé ročníky a stupně škol, ze znalosti obsahu RVP (příp. individuálních ŠVP) pro předmět český jazyk, dále ze zkoumání statusu a fungování vlastních jmen ve společenské komunikaci a navrhuje možná řešení zvýšení podílu uvedeného učiva ve školské praxi.

3) Univerbizace a její pojetí v mluvnících a učebnicích češtiny

Disertační práce zkoumá zastoupení a význam univerbizace v současné češtině, její zpracování v mluvnických a lexikografických popisech současné češtiny a zastoupení učiva o ní ve výuce českého jazyka na základních a středních školách. Metodologie práce vychází z důkladné excerptce univerbizátů zastoupených v mluvnících češtiny, výkladových a některých speciálních slovnících českého lexika, dále z excerptce učebnic českého jazyka pro jednotlivé ročníky a stupně škol, ze znalosti obsahu RVP (příp. individuálních ŠVP) pro předmět český jazyk. Práce analyzuje status a fungování univerbizátů ve společenské komunikaci a na základě této analýzy navrhuje možná řešení zvýšení podílu uvedeného učiva ve školské praxi (zvláště ve výuce českého jazyka).

Teorie vzdělávání v literárněvědné bohemistice:

doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D.

Činnostní uchopení vybraného literárněvýchovného vzdělávacího obsahu na ZŠ nebo SŠ (obsah i cílová skupina budou konkretizovány).

Práce bude mít teoretickou a praktickou část, těžiště práce bude v praktické části. Kvalitativním přístupem budou v praxi na ZŠ nebo SŠ (cílová skupina bude s doktorandem konkretizována) vytvořeny, ověřeny a didakticky reflektovány aktivity pro žáky/studenty na dále konkretizovaném vzdělávacím obsahu. Preferuje se závažný a komplexní literárněvýchovný obsah. Práce by měla posouvat jak zavedenou školní praxi v takto vymezeném obsahu vzdělávání, tak i teoretickou reflexi dané didaktické, resp. literárnědidaktické problematiky.

PhDr. Václav Jindráček, Ph.D.

Stereotypy v přístupu k interpretaci poezie v literární výchově: výzkum kvality výuky metodikou 3A (kazuistiky podle metodiky anotace – analýza – alterace)

Cílem disertační práce je upozornit na rizika formalizace výuky poezie v literární výchově. Využita bude metodika 3A, vyvinutá pro standardizaci postupu vytváření didaktických kazuistik, které jsou nástrojem pro zkoumání a reflektování výukových situací. Metodologie disertačního výzkumu je tak založena na anotaci a tzv. konceptové analýze výukových situací a nabízí inspirace k uvažování o různých alternativách a zlepšeních (alteracích) výuky.

doc. Mgr. Jiří Koten, Ph. D.

Výzkum profesní identity češtinářů

Disertační projekt bude promyšlen a připraven jako kvalitativní výzkum – doktorand uplatní vhodné metody šetření, které umožní zodpovědět otázky, jak češtináři na zvoleném stupni škol prožívají vlastní profesní identitu, na základě čeho se s ní identifikují, jak se příp. mění zakoušení profesní identity s dobou praxe, co češtinář vnímá jako překážky, jak se rozvíjí ve znalostech bázového oboru a v didaktických kompetencích po ukončení studia atd.